

ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. Одеса)

ТЕМА 1: Нормативно-правові основи захисту державної таємниці.

Заняття 2. Організація допуску та доступу до державної таємниці.

Викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін
майор Прижбило Т.В.

1. Конституція України (прийнята V сесією ВР України 28.06.1996 року).
2. Закон України “Про оборону України”, вводиться в дію Постановою ВР № 1933-XII від 06 грудня 1991 р., Відомості Верховної Ради, 1992, № 9.
3. Закон України “Про Збройні Сили України”, вводиться в дію Постановою ВР № 1935-XII від 06 грудня 1991 р., Відомості Верховної Ради, 1992, № 9.
4. Закон України “Про державну таємницю”, вводиться в дію Постановою ВР № 3856-XII від 21 січня 1994 р., Відомості Верховної Ради, 1994, № 16.
5. Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”, вводиться в дію Постановою ВР № 81/94-ВР від 05 липня 1994 р., Відомості Верховної Ради, 1994, № 31.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 р. № 939 “Про затвердження Порядку організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України”.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
8. Кримінальний кодекс України.
9. Наказ МОУ № 600 від 16.10.06 р. “ Про затвердження інструкції з порядку охорони державної таємниці в МО України та ЗС України ”.
10. Наказ НГШ-Г ЗСУ № 180 від 20.09.11 р. “ Про затвердження службової інформації ЗС України ”.

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Порядок надання, переоформлення та скасування допуску громадян до державної таємниці.

2. Обов'язки та обмеження прав громадян, яким надано допуск та доступ до державної таємниці та забезпечення умов їх роботи.

3. Забезпечення режиму секретності у зв'язку з виїздом в іноземні країни громадян, яким надано, чи було надано допуск та доступ до державної таємниці.

1. Порядок надання, переоформлення та скасування допуску громадян до державної таємниці.

Державна таємниця – вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою;

Основним нормативно-правовим актом в державі, стосовно державної таємниці є Закон України “Про державну таємницю” від 21 вересня 1994 року №3856-ХІІ, якій регулює суспільні відносини, пов’язанні з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречування, розсекречуванням матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України.

В цьому Законі стосовно допуску громадян до державної таємниці визначено наступне.

Стаття 22. Допуск громадян до державної таємниці

Залежно від ступеня секретності інформації встановлюються такі форми допуску до державної таємниці:

форма 1 – для роботи з секретною інформацією, що має ступені секретності “особливої важливості”, “цілком таємно” та “таємно”;

форма 2 – для роботи з секретною інформацією, що має ступені секретності “цілком таємно” та “таємно”;

форма 3 – для роботи з секретною інформацією, що має ступінь секретності “таємно”,

а також такі терміни дії допусків:

для форми 1 – 5 років;

для форми 2 – 7 років;

для форми 3 – 10 років.

Допуск до державної таємниці із ступенями секретності “особливої важливості”, “цілком таємно” та “таємно” надається дієздатним громадянам України віком від 18 років, які потребують його за умовами своєї службової, виробничої, наукової чи науково-дослідної діяльності або навчання, наказом чи письмовим розпорядженням керівника органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, де працює, перебуває на службі чи навчається громадянин.

В окремих випадках, які визначаються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, за погодженням із Службою безпеки України громадянам України віком від 16 років може надаватися допуск до державної таємниці із ступенями секретності “цілком таємно” та “таємно”, а віком від 17 років – також до державної таємниці із ступенем секретності “особливої важливості”.

Надання допуску передбачає:

- визначення необхідності роботи громадянина із секретною інформацією;
- перевірку громадянина у зв'язку з допуском до державної таємниці;
- взяття громадянином на себе письмового зобов'язання щодо збереження державної таємниці, яка буде йому довірена;
- одержання у письмовій формі згоди громадянина на передбачені законом обмеження прав у зв'язку з його допуском до державної таємниці;
- ознайомлення громадянина з мірою відповідальності за порушення законодавства про державну таємницю.

Рішення про допуск громадянина до державної таємниці приймається не пізніше 5 днів після надходження до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації висновків по матеріалах його перевірки у зв'язку з допуском до

Стаття 23. Відмова у наданні допуску до державної таємниці

Допуск до державної таємниці не надається у разі:

- 1) відсутності у громадянина обгрунтованої необхідності в роботі із секретною інформацією;
- 2) сприяння громадянином діяльності іноземної держави, іноземної організації чи їх представників, а також окремих іноземців чи осіб без громадянства, що завдає шкоди інтересам національної безпеки України, або участі громадянина в діяльності політичних партій та громадських організацій, діяльність яких заборонена у порядку, встановленому законом;
- 3) відмови громадянина взяти на себе письмове зобов'язання щодо збереження державної таємниці, яка буде йому довірена, а також за відсутності його письмової згоди на передбачені законом обмеження прав у зв'язку з допуском до державної таємниці;
- 4) наявності у громадянина судимості за тяжкі злочини, не погашеної чи не знятої у встановленому порядку;
- 5) наявності у громадянина психічних захворювань, які можуть завдати шкоди охороні державної таємниці, відповідно до переліку, затвердженого Міністерством охорони здоров'я України і Службою безпеки України.

Стаття 24. Перевірка громадян у зв'язку з допуском їх до державної таємниці

Перевірка громадян у зв'язку з їх допуском до державної таємниці здійснюється органами Служби безпеки України у місячний строк у порядку, встановленому цим Законом і Законом України “Про оперативно-розшукову діяльність”.

У ході перевірки органами Служби безпеки України з'ясовуються наявність чи відсутність обставин, передбачених пунктами 2 і 4 частини першої та частиною другою статті 23 цього Закону.

Наявність чи відсутність обставин, передбачених пунктами 1, 3 і 5 частини першої статті 23 цього Закону, з'ясовується органом державної влади, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією, що оформляє допуск.

Мотивований висновок органу Служби безпеки України, який здійснював перевірку, про неможливість надання громадянину допуску до державної таємниці є обов'язковим для виконання посадовими особами, уповноваженими приймати рішення про надання допуску до державної таємниці, але не виключає повторного запиту із цього приводу в разі зміни обставин, за яких допуск до державної таємниці визнано неможливим.

Стаття 26. Переоформлення та скасування допуску до державної таємниці

Переоформлення громадянам допуску до державної таємниці здійснюється:

- у разі закінчення терміну дії допуску до державної таємниці за необхідності подальшої роботи з секретною інформацією;
- у разі потреби підвищення громадянину форми допуску за необхідності роботи з секретною інформацією вищого ступеня секретності;
- у разі необхідності проведення додаткової перевірки, пов'язаної з можливим виникненням обставин, передбачених пунктами 2 і 4 частини першої та частиною другою статті 23 цього Закону.

Скасування раніше наданого допуску до державної таємниці можливе у разі виникнення або виявлення обставин, передбачених статтею 23 цього Закону, а також після припинення громадянином діяльності, у зв'язку з якою йому було надано допуск, втрати громадянства України чи визнання його недієздатним.

На прохання громадянина його допуск до державної таємниці скасовується протягом трьох днів з часу звернення з приводу скасування допуску.

2. Обов'язки та обмеження прав громадян, яким надано допуск та доступ до державної таємниці та забезпечення умов їх роботи.

Згідно Закон України “Про Державну таємницю” стаття 28, громадянин, якому надано допуск і доступ до державної таємниці, **зобов’язаний:**

- не допускати розголошення будь-яким способом державної таємниці, яка йому довірена або стала відомою у зв’язку з виконанням службових обов’язків;

- не брати участі в діяльності політичних партій та громадських організацій, діяльність яких заборонена в порядку, встановленому законом

- не сприяти іноземним державам, іноземним організаціям чи їх представникам, а також окремим іноземцям та особам без громадянства у провадженні діяльності, що завдає шкоди інтересам національної безпеки України;

- виконувати вимоги режиму секретності;

- повідомляти посадових осіб, які надали йому допуск до державної таємниці, та відповідні режимно-секретні органи про виникнення обставин, передбачених статтею 23 цього Закону, або інших обставин, що перешкоджають збереженню довіреної йому державної таємниці, а також про свій виїзд з України;

- додержуватися інших вимог законодавства про державну

Стаття 29. Обмеження прав у зв'язку з допуском та доступом до державної таємниці

Громадянин, якому було надано допуск та доступ до державної таємниці у порядку, встановленому законодавством, і який реально був обізнаний з нею, може бути обмежений у праві виїзду на постійне місце проживання в іноземну державу до розсекречування відповідної інформації, але не більш як на п'ять років з часу припинення діяльності, пов'язаної з державною таємницею.

Не обмежується виїзд у держави, з якими Україна має міжнародні договори, що передбачають такий виїзд і згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

На громадянина також поширюються обмеження свободи інформаційної діяльності, що випливають з цього

Громадяни, яким надано доступ до державної таємниці, з урахуванням характеру робіт повинні бути забезпечені:

- нормативними документами, які регламентують режим секретності на дорученій ділянці роботи (витягами з цього Порядку, Зводом відомостей, що становлять державну таємницю, розгорнутими переліками відомостей, що становлять державну таємницю, тощо);
- сейфами, металевими шафами, робочими папками для зберігання секретних документів (виробів);
- спецблокнотами, окремими аркушами паперу та магнітними носіями інформації, взятими на облік в РСО, для підготовки чернеток проектів секретних документів, а також робочими зошитами для ведення секретних записів;
- внутрішніми описами секретних документів, що знаходяться у виконавця, які ведуться за формою згідно з додатком 16;
- іншим обладнанням та матеріалами, які з урахуванням особливостей умов праці, пов'язаної з державною таємницею, необхідні для належного зберігання секретної інформації та її матеріальних носіїв.

3. Забезпечення режиму секретності у зв'язку з виїздом в іноземні країни громадян, яким надано, чи було надано допуск та доступ до державної таємниці.

Громадяни, яким надано чи було надано допуск та доступ до державної таємниці, від'їжджають до іноземних країн відповідно до законодавства.

Під час перебування за кордоном громадяни, яким надано чи було надано допуск та доступ до державної таємниці, незалежно від підстав і мети від'їзду повинні виконувати взяті зобов'язання щодо збереження державної таємниці.

Рішення про від'їзд у службове відрядження до іноземної країни керівників та працівників підприємства, установи, організації приймається у порядку, визначеному законодавством.

Перед від'їздом у службове відрядження працівників підприємства, установи, організації керівник підприємства, установи, організації або за його дорученням начальник РСО проводить їх інструктаж. Під час інструктажу визначається мета відрядження, обсяг та зміст інформації про діяльність підприємства, установи, організації, яка може використовуватися під час відрядження, а також порядок звернення до дипломатичних представництв та інших підприємств, установ, організацій України в іноземній країні у разі виникнення обставин, що створюють небезпеку для збереження секретної інформації

У разі потреби можуть вживатися заходи до легендування місця роботи та посади осіб, які від'їжджають до іноземної країни в службове відрядження або у приватних справах, а також характеру виконуваних ними робіт. У таких випадках легенда прикриття розробляється РСО разом з експертною комісією підприємства, установи, організації з урахуванням легенди прикриття підприємства, установи, організації, науково-дослідної, дослідно-конструкторської чи іншої роботи, до яких має відношення працівник, та затверджуються керівником підприємства, установи, організації. У разі повторних відряджень до іноземної країни повинно враховуватися легендування попередніх виїздів.

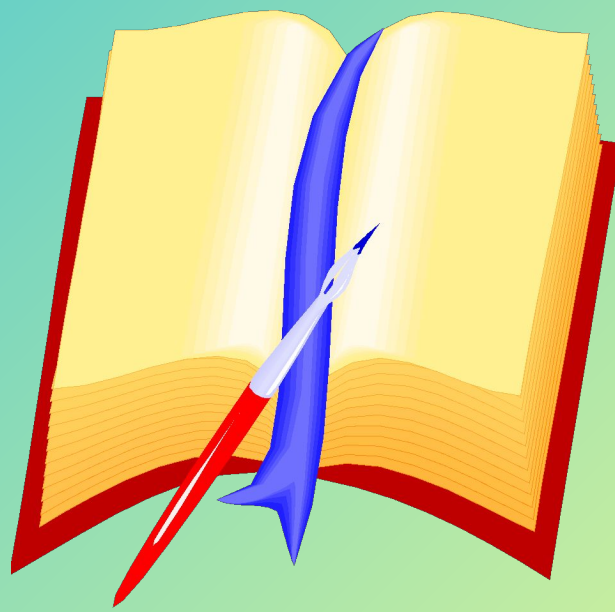
З метою вилучення секретних відомостей, що можливо містяться в матеріальних носіях інформації, які передбачається використовувати у закордонному відрядженні (текстові чи технічні документи, відео-, аудіо-, аудіовізуальні матеріали тощо), вони попередньо оцінюються експертною комісією підприємства, установи, організації. У разі потреби визначається порядок використання таких матеріалів в іноземній країні.

За результатами оцінки складається акт, який затверджується керівником підприємства, установи, організації.

Завдання на самостійну роботу

1. Вивчити навчальний матеріал, який був викладений.
2. Підготуватися до опитування на наступному занятті.

Дякую за увагу!